

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKISUOMALAISTEN
VAMMAISALAN ASIAKASTYÖN-
TEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ
NYKYISISTÄ JA
TULEVAISUUDEN
VAMMAISPALVELUISTA

SOSIAALI
ALAN
OSAAMIS
KESKUKSET
10
VUOTTA

PIRJO LEHTOVAARA
SIVI TALVENSOLA

31.8.2012

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	KYSELYN TULOKSET	2
2.1	Lainsäädäntöuudistus	3
2.1.1	Lainsäädäntöuudistuksen vaikutus palveluihin asiakastyön ammattilaisten näkökulmasta	3
2.1.2	Lainsäädäntöuudistuksen vaikutus palveluihin asiakkaan näkökulmasta	5
2.2	Lähi- ja erityispalvelut	6
2.2.1	Lähipalvelujen tilanne, asema ja tulevaisuus	6
2.2.2	Erityispalvelujen tilanne, asema ja tulevaisuus	9
2.3	Asiakkaan osallisuus nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa	11
2.4	Vammaisalan tulevaisuuden osaamisalueet ja niiden tärkeys työssä	14
3	YHTEENVETO	17
	LIITTEET	20

KUVAT

Kuva 1. Keski-Suomen vastaukset: Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin omasta näkökulmastasi?	4
Kuva 2. Keski-Suomen vastaukset: Miten ajattelet lainsäädännön uudistuksen (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin asiakkaan näkökulmasta?	5
Kuva 3. Millaisena ajattelet lähipalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden?	7
Kuva 4. Keski-Suomen vastaukset: Millaisena ajattelet erityispalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden?	9
Kuva 5. Keski-Suomen vastaukset: Miten asiakkaan osallisuus toteutuu nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa?	12
Kuva 6. Keski-Suomen vastaukset: Millaista osaamista tarvitset vammaisalalla tulevaisuudessa omassa työssäsi ja miten arvioit osaamisesi tärkeyden?	15

TAULUKOT

Taulukko 1. Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin omasta näkökulmastasi? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)	4
Taulukko 2. Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin asiakkaan näkökulmasta? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)	6
Taulukko 3. Millaisena ajattelet lähipalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)	7
Taulukko 4. Millaisena ajattelet erityispalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)	10
Taulukko 5. Miten asiakkaan osallisuus toteutuu nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)	13
Taulukko 6. Vammaisalan eri osaamisalueiden arvioitu tärkeys (tärkeä tai erittäin tärkeä) tulevaisuudessa omassa työssä Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)	16

1 JOHDANTO

Valtakunnallinen vammaispalveluhanke toteutti yhdeksän osahankkeen alueella touko–kesäkuussa 2012 kyselyn, jossa selvitettiin vammaisalan työntekijöiden näkemyksiä nykyisistä ja tulevaisuuden vammaispalveluista. Kyselyllä haluttiin saada esiin hankealueen kuntien, kuntayhtymien ja yhteistointialueiden vammaispalvelun asiakastyön ammattilaisten kokemuksesta tietoa ja näkemyksiä vammaispalvelujen käytännön kehittämisen tarpeisiin sekä valtakunnallisen päätöksenteon tueksi.

Kyselylomake koostui taustatiedoista sekä neljästä eri teema-alueesta, joita olivat lainsäädäntö, lähi- ja erityispalvelut, asiakkaan osallisuus sekä osaaminen. Lomake on liitteenä 1. Tässä koonnissa vertaillaan mielipideväittämien osalta keskisuomalaisten vastauksia muiden kahdeksan osahankkeen yhdistettyihin vastauksiin. Avoimia vastauksia tarkastellaan ainoastaan keskisuomalaisten osalta.

2 KYSELYN TULOKSET

Valtakunnalliseen kyselyyn saatiin kaikkiaan 198 työntekijän vastaukset yhdeksän osahankkeen alueelta 12 maakunnasta, joita olivat Etelä-Pohjanmaa (13 vastaajaa), Etelä-Savo (16), Kainuu (5), Kanta-Häme (14), Keski-Suomi (16), Lappi (24), Pirkanmaa (18), Pohjanmaa (6), Pohjois-Karjala (20), Pohjois-Savo (15), Päijät-Häme (8) ja Uusimaa (25) sekä ruotsinkielinen alue (18¹). Keskisuomalaisten osuus valtakunnalliseen kyselyyn vastanneista oli 8 %. Kyselyssä ei kartoitettu tarkemmin vastaajien paikkakuntaa. Epäselväksi siis jää, mistä Keski-Suomen kunnista kyselyyn vastattiin.

Kyselyllä pyrittiin tavoittamaan asiakastyötä tekeviä vammaisalan ammattilaisia, etenkin sosiaalityöntekijöitä sekä sosiaali-, kuntoutus- ja palveluohjaajia. Suurin osa (10) keskisuomalaisista vastaajista olikin tavoiteltua kohde-ryhmää. Lisäksi kyselyyn vastasi kuusi esimiesasemassa olevaa, asiakastyötä tekevää ammattilaista. Ammattinimikkeittäin tarkasteltuna sosiaalityöntekijöitä oli vastanneista 4, kuntoutusohjaajia 3 sekä (vammais)palveluohjaajia 3. Muilla ammattinimikkeillä (sosiaali-ohjaaja, vammaispalveluista vastaava kuntoutus- ja toiminnanohjaaja, johtava sosiaalityöntekijä, vammaispalvelujohtaja, kehitysvammahuollon johtaja, perusturvajohtaja,) vastanneita oli kutakin yksi. Muiden osahankkeiden muodostamassa vastaajajoukossa yh-

¹ Suomenruotsalaisten alueiden vastauksissa 16 vastaajaa oli ilmoittanut myös maakunnan: Uusimaa 5, Pohjanmaa 10 ja Pohjois-Savo 1. Koska suomenruotsalaisille alueille oli valtakunnallisessa hankkeessa oma osahankkeensa, on suomenruotsalaisten vastauksia tältä osin perusteltua tarkastella omana ryhmänään.

teensä 75 % toimi joko sosiaalityöntekijän, sosiaalihoajaan, palveluhoajaan tai kuntoutusohjaajan nimikkeillä

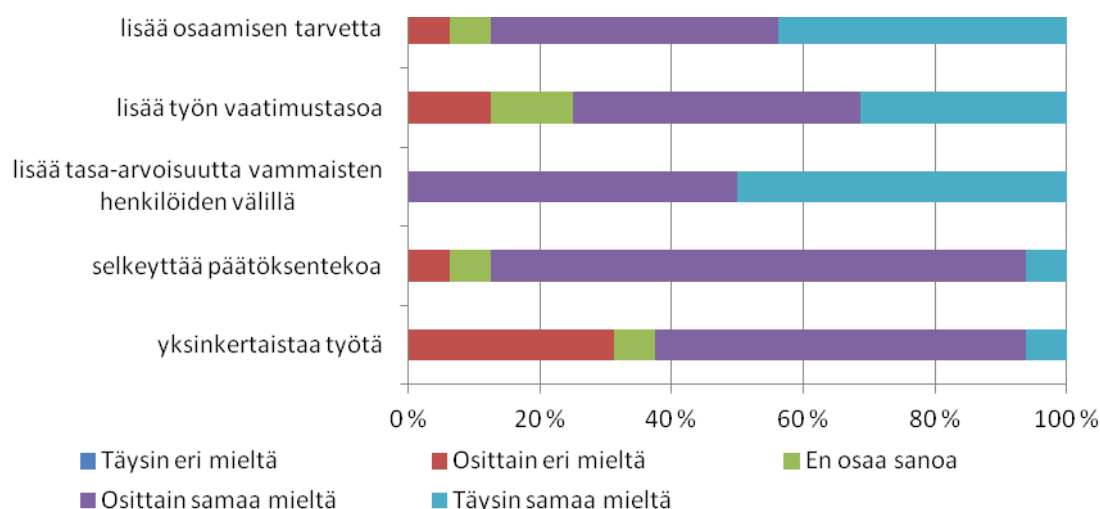
Vammaisalan työkokemusta oli kertynyt keskisuomalaisille vastaajille verrattain paljon. Yhdeksän vastaajaa (56 %) oli toiminut vammaisalalla yli 11 vuoden ajan ja heistä seitsemällä (44 % keskisuomalaisista vastaajista) työkokemusta oli yli 15 vuotta. Myös muiden osahankkeiden vastaajilla oli runsaasti työkokemusta: heistä 51 % oli työskennellyt vammaisalalla yli 11 vuotta ja 37 % yli 15 vuotta.

2.1 Lainsäädäntöuudistus

Kyselyssä haluttiin selvittää vammaisalan ammattilaisten ajatuksia vammais- palvelujen ja kehitysvammalainsäädännön uudistuksen vaikutuksista palveluihin asiakastyön ammattilaisten oman työn ja asiakkaan näkökulmasta arvioituna.

2.1.1 Lainsäädäntöuudistuksen vaikutus palveluihin asiakastyön ammattilaisten näkökulmasta

Asiakastyötä tekevien ajatuksia lainsäädäntöuudistuksen vaikutuksista palveluihin oman työn näkökulmasta selvitettiin viiden mielipideväittämän avulla. Keskisuomalaisten vastaukset on koottu kuvaan 1. Keskisuomalaisista kaikki vastanneet olivat joko täysin tai osittain samaa mieltä, että lainsäädäntöuudistus lisää tasa-arvoisuutta vammaisten henkilöiden välillä. Lisäksi lainsäädäntömuutoksen ajateltiin selkeyttävän päätöksentekoa sekä yksinkertaistavan työtä. Vaikka lakiuudistuksella arvioitiin olevan työtä helpottavia vaikutuksia, yli 80 % vastanneista arveli, että se lisää osaamisen tarvetta ja kolme neljästä vastaajasta arvioi sen myös lisäävän työn vaatimustasoa.

Kuva 1. Keski-Suomen vastaukset: Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaspalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin omasta näkökulmastasi?

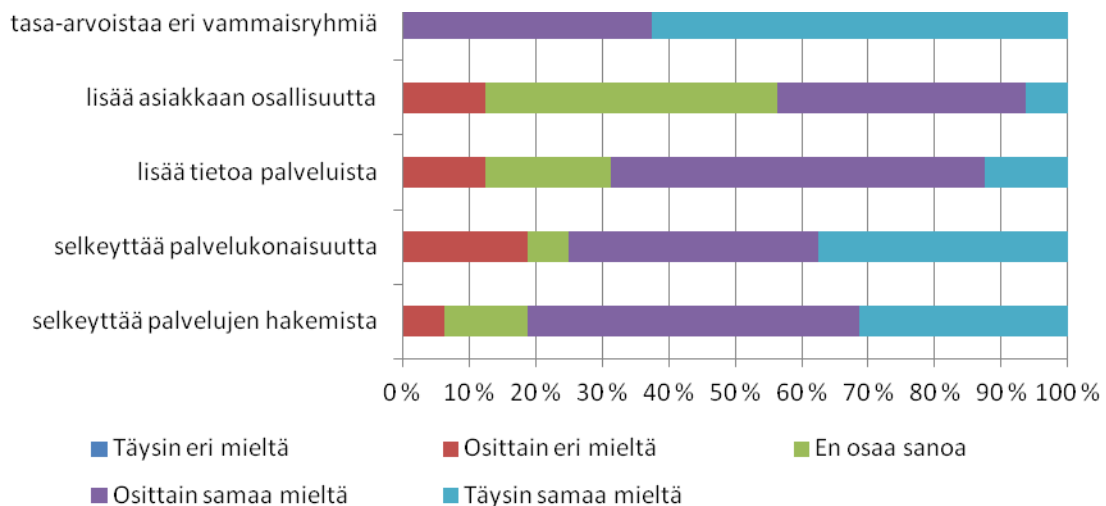
Muiden osahankkeiden vastaajiin verrattuna (taulukko 1) keskisuomalaiset arvelivat huomattavasti useammin lainsäädäntöuudistuksen lisäävän tasa-arvoisuutta vammaisten henkilöiden kesken sekä selkeyttävän päätöksentekoa. Muista vastaajista hieman yli 80 % oli samaa mieltä siitä, että lainsäädäntöuudistuksen lisää tasa-arvoisuutta vammaisten henkilöiden välillä ja vain 70 % arvioi sen selkeyttävän päätöksentekoa. Kolmen muun väittämän kohdalla ei ollut yhtä mittavia eroja vaan sekä keskisuomalaisten että muiden vastaajien prosentuaaliset jakaumat olivat varsin samanlaiset.

Taulukko 1. Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaspalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin omasta näkökulmastasi? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)

	Keski-Suomi	Muut osahankkeet
Yksinkertaistaa työtä	63 %	59 %
Selkeyttää päätöksentekoa	88 %	70 %
Lisää tasa-arvoisuutta vammaisten henkilöiden välillä	100 %	82 %
Lisää työn vaatimustasoa	75 %	71 %
Lisää osaamisen tarvetta	88 %	80 %

2.1.2 Lainsäädäntöuudistuksen vaikutus palveluihin asiakkaan näkökulmasta

Työntekijöitä pyydettiin arvioimaan lainsäädäntöuudistuksen vaikutusta palveluihin asiakkaan näkökulmasta. Keskisuomalaisista kaikki vastanneet olivat joko täysin tai osittain sitä mieltä, että uudistus tasa-arvoistaa eri vammaisryhmiä (ks. kuva 2). Lakiuudistuksen nähtiin myös selkeyttävän palvelujen hakemista ja palvelukokonaisuuksia sekä lisäävän tietoa palveluista. Lakiuudistuksen vaikutusta asiakkaan osallisuuden lisääntymiseen näyttää olleen hankalampi arvioida, sillä noin puolet vastaajista ei osannut sanoa mielipidettään asiaan. Vaikka epävarmojen osuus oli varsin suuri, noin puolet vastanneista oli joko täysin tai osittain sitä mieltä, että uudistus lisää asiakkaan osallisuutta.

Kuva 2. Keski-Suomen vastaukset: Miten ajattelet lainsäädännön uudistuksen (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin asiakkaan näkökulmasta?

Arvioissa lainsäädäntöuudistuksen vaikutuksista palveluihin asiakkaan näkökulmasta suurimmat erot keskisuomalaisten ja muiden osahankealueiden välillä syntyvät väitteissä ”tasa-arvoistaa vammaisryhmiä”, ”lisää asiakkaan osallisuutta” ja ”lisää tietoa palveluista” (taulukko 2). Keskisuomalaiset arvioivat muita vastaajia useammin lainsäädäntöuudistuksen tasa-arvoistavan eri vammaisryhmiä samoin kuin lisäävän tietoa palveluista. Mielenkiintoinen tulos on, että muiden osahankkeiden alueella yli puolet vastaajista arvioi uudistuksen lisäävän asiakkaan osallisuutta, kun keskisuomalaisista näin arvioi vain 44 %. Onko ero mahdollisesti tulkittavissa siten, että Keski-Suomessa asiakasosallisuus on jo muuta maata laajemmin omaksuttu osaksi toimintaa eikä lainsäädäntöuudistuksella sinänsä nähdä yhtä suurta vaikutus-

ta asiaan? Toisaalta, kuten edellä tuotiin esiin, uudistuksen vaikutusta asiakkaan osallisuuteen näytti useimmilla keskisuomalaisilla vastaajilla olleen vaikea arvioida. Muissakin osahankkeissa noin kolmannes ei ottanut asiaan kantaa puolesta tai vastaan.

Taulukko 2. Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin asiakkaan näkökulmasta? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)

	Keski-Suomi	Muut osahankkeet
Selkeyttää palvelujen hakemista	81 %	76 %
Selkeyttää palvelukokonaisuutta	75 %	77 %
Lisää tietoa palveluista	69 %	59 %
Lisää asiakkaan osallisuutta	44 %	54 %
Tasa-arvoistaa eri vammaisryhmiä	100 %	84 %

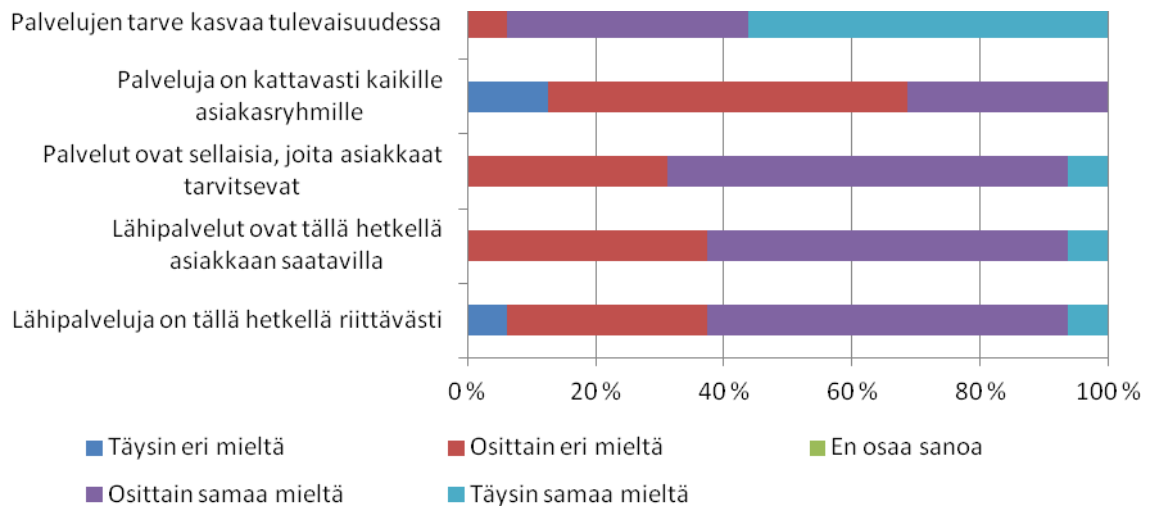
2.2 Lähi- ja erityispalvelut

Vastaajia pyydettiin arvioimaan lähi- ja erityispalvelujen tilannetta, asemaa ja tulevaisuutta mielipideväittämien avulla. Lisäksi heitä pyydettiin tuomaan esiin lähi- ja erityispalveluissa huomaamia kehittämistarpeita.

2.2.1 Lähipalvelujen tilanne, asema ja tulevaisuus

Lähipalvelujen tilannetta, asemaa ja tulevaisuutta koskeneita väittämiä oli yhteensä viisi. Kuvaan 3 on koottu keskisuomalaisten vastausten jakautuminen väittämittäin. Väittämiin ei annettu lainkaan ”en osaa sanoa” -vastauksia toisin kuin muissa tema-alueissa.

Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta keskisuomalaiset olivat sitä mieltä, että lähipalvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa (kuva 3). Vastauksen voisi tulkita heijastelevan maakunnan toimijoiden yhteisesti jakamaa tavoitetta lähipalvelupainotteisuuden vahvistamisessa vammaispalveluissa, joka on tullut esiin myös muissa Keski-Suomen osahankkeen kyselyissä ja tilaisuuksissa. Olemassa olevia palveluita arvioitaessa yli 60 % vastanneista oli joko täysin tai osittain samaa mieltä, että nykyiset lähipalvelut ovat sellaisia, joita asiakkaat tarvitsevat, ne ovat asiakkaiden saatavilla ja niitä on riittävästi. Toisaalta kaksi kolmesta vastaajista oli joko osin tai täysin samaa mieltä, ettei lähipalveluja ole kattavasti kaikille asiakasryhmille.

Kuva 3. Millaisena ajattelet lähipalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden?

Taulukosta 3 ilmenee, että lähipalveluiden tilannetta, asemaa ja tulevaisuutta koskevissa arvioissa näyttäisi olevan eroja keskisuomalaisten ja muiden vastaajien välillä. Muiden osahankealueiden vastaajista vain 36 % arvioi, että lähipalveluja on tällä hetkellä riittävästi, puolet koki, että lähipalvelut ovat tällä hetkellä asiakkaan saatavilla ja 57 % arvioi lähipalvelujen vastaavan asiakkaiden tarpeita. Pienemmät erot keskisuomalaisten ja muiden osahankealueiden välisissä arvioissa on kaikkien asiakasryhmien palvelujen kattavuudesta sekä palvelujen tarpeen kasvusta. Valtakunnallisesti näyttää vallitsevan varsin yhtenäinen käsitys lähipalvelujen tarpeen kasvusta tulevaisuudessa sekä siitä, ettei lähipalveluja ole nykyisellään kattavasti kaikille asiakasryhmille.

Taulukko 3. Millaisena ajattelet lähipalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)

	Keski-Suomi	Muut osahankkeet
Lähipalveluja on tällä hetkellä riittävästi	63 %	36 %
Lähipalvelut ovat tällä hetkellä asiakkaan saatavilla	63 %	50 %
Palvelut ovat sellaisia, joita asiakkaat tarvitsevat	69 %	57 %
Palveluja on kattavasti kaikille asiakasryhmille	31 %	25 %
Palvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa	94 %	89 %

Avoimeen kysymykseen lähipalveluiden kehittämistarpeista vastasi 12 keski-suomalaista. Keskeisenä teemana vastauksissa nousi esiin *peruspalvelujen ensisijaisuus* kaikille kuntalaisille sopivina, tasa-arvoisina, lähellä tarjottavina palveluina, joissa on tarvittava osaaminen ja ymmärrys vammaisuudesta sekä riittävä henkilöstö.

Lähipalvelut tulisi olla ensisijaisia palveluja kaikille perheille. yleisiin palveluihin lisää ammatillista osaamista vammaistyön näkökulmasta. joskus yleiset palvelut syrjäyttää erityishuoltona myönnettyt palvelut (perusteena siis maksuttomuus ei välttämättä se, että yleiset palvelut vastaisivat huonosti palveluiden tarpeisiin)

Vammaistyön osaamista ja vammaisuuden "ymmärtämistä" tulisi lähipalveluissa olla enemmän. valitettavan usein esim. vammaisuus nähdään tietyn kuvan kautta eikä ymmärretä, että eri vammaaryhmillä ja myös niiden sisällä yksilöillä on yksilölliset tarpeet.

Varmistaa se, että yleiset peruspalvelut palvelevat kaikkia kuntalaisia samanarvoisesti. Ei ole järkeä rakentaa rinnakkaispalveluja esim. vammaisille, jotka voivat käyttää samoja palveluja muiden kuntalaisten kanssa. ... Toiseksi tärkeää on varmistaa se, että lähipalveluissa on riittävästi osaamista ja kolmanneksi se, että koulutettua työvoimaa saadaan houkutteltua vammaisalalle jatkossakin.

Lähipalveluissa tulisi varmistaa työntekijöiden riittävä erityisosaaminen

Tarpeellisenä tuotiin esiin *paikallisen toimintakulttuurin säilyttäminen* kuntaliitosten ja suurenevien kuntien myötä, mutta myös *kuntayhteistyön* ja joustavan, sektorirajat ylittävän toimintatavan kehittäminen palveluissa sekä kunnissa olemassa olevan asiantuntijaosaamisen käyttöön saaminen kuntien kesken tai maakunnallisesti.

Lähipalveluissa tulisi näkyä paikallinen toimintakulttuuri. Kuntaliitosten ja yksikkökokojen kasvun myötä johtaminen uhkaa karata liian kauas ja perustyön tekijät joutuvat kenties jatkossa toimimaan sellaisten johtajien alaisuudessa jotka eivät tunne alueen perustasoa riittävästi. Paikallinen moniammatillinen yhteistyö tulee säilyttää. Muuten voimavaroja hukkaantuu ja tehdään rinnakkain osittain samaa työtä tietämättä toisistamme.

Kuntamme on pieni, joten joudumme turvautumaan osin ostopalveluihin. Tulevaisuudessa kuntien välistä yhteistyötä voisi kehittää [...]

Kuinka olemassa olevat asiantutijat saadaan käyttöön ja myös kuntien välillä esim. maakunnallisesti.

[...] tarvittavan asiakkaan tilanteeseen sopivan palvelun saisi joustavasti

yli sektoreiden ja lakien kriteereiden silloin, kun palvelua tarvitsee.

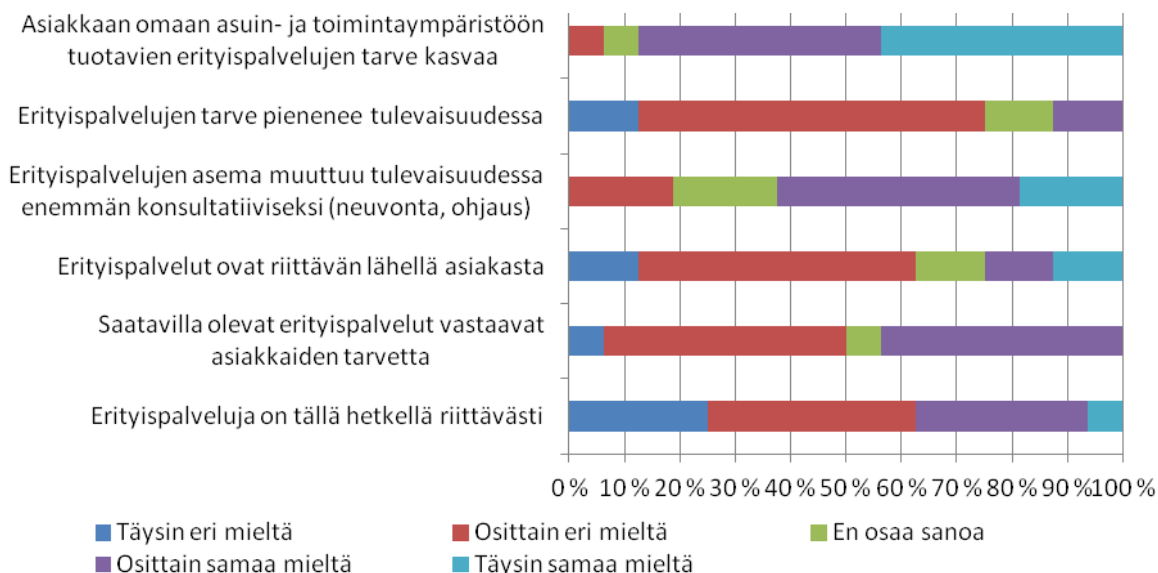
Lisäksi vastauksissa tuotiin esiin *asiakkaiden osallisuus* palvelujen kehittämisessä sekä palveluvalikon laajentaminen, jotta yksilöllinen palvelusuunnittelu ja -tarjonta mahdollistuisivat nykyistä enemmän.

Asiakkaiden tulee olla mukana palveluiden kehittämisessä.

Palvelujen valikoima voisi olla monipuolisempi ja laajempi. Eri asiakkaille sopii eri palvelut. Yksilöllinen palvelujen suunnittelu ja tarjonta ovat erittäin tärkeitä.

2.2.2 Erityispalvelujen tilanne, asema ja tulevaisuus

Erityispalvelujen nykytilannetta ja tulevaisuutta arvioitiin kuuden väittämän avulla. Kuvasta 4 ilmenevät keskisuomalaisten vastaukset. Erityispalvelujen kohdalla suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, ettei erityispalveluja ole nykyisellään riittävästi, ne eivät ole riittävän lähellä asiakasta ja erityispalvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa. Lisäksi puolet vastanneista arvioi, että saatavilla olevat erityispalvelut eivät vastaa asiakkaiden tarpeita. Lähes 90 % vastanneista näki, että asiakkaan omaan asuin- ja toimintaympäristöön tuotavien erityispalvelujen tarve kasvaa ja yli 60 % arvioi erityispalvelujen muuttuvan enemmän konsultatiiviseksi (neuvonta, ohjaus).

Kuva 4. Keski-Suomen vastaukset: Millaisena ajattelet erityispalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden?

Keski-Suomen ja muiden osahankealueiden vastaukset noudattelevat erityispalvelujenkin osalta yhdenmukaista linjaa eikä suuria eroja vastauksissa

näyttäisi olevan (taulukko 4). Suurin ero keskisuomalaisien ja muiden osahankealueiden vastaajien kesken syntyy väittämän ” Erityispalvelut ovat riittävän lähellä asiakasta” arvioissa. Vain neljännes keskisuomalaisista arvioi erityispalvelujen sijaitsevan riittävän lähellä asiakasta, kun taas muiden osuus näin arvioineista on yli kolmannes. Etenkin erityispalvelujen jalkautuminen, tuominen lähelle asiakasta, on ollut yksi keskeinen kehittämistavoite Keski-Suomessa, joka näidenkin tulosten valossa vaatii työtä toteutuakseen.

Muiden osahankkeiden alueella vastaajat ovat suhtautuneet hieman keskisuomalaisia myönteisemmin nykyisten erityispalvelujen riittävyyteen, joskin niitä riittävänä pitää ainoastaan kaksi viidestä vastaajasta (taulukko 4). Keskisuomalaiset arvioivat hieman muita vastaajia useammin tarjolla olevien erityispalveluiden vastaavan asiakkaiden tarvetta. Tosin sekä Keski-Suomessa että muiden osahankkeiden alueella näin vastanneiden määrä jää alle puoleen. Suurin osa vastanneista niin Keski-Suomessa kuin muidenkin osahankkeiden alueella arvelee erityispalvelujen aseman muuttuvan enemmän konsultatiiviseksi. Valtakunnallisesti näyttää vallitsevan yhtenäinen näky siitä, että erityispalvelujen tarve samoin kuin asiakkaan omaan asuin- ja toimintaympäristöön tuotavien erityispalvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa.

Taulukko 4. Millaisena ajattelet erityispalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)

	Keski-Suomi	Muut osahankkeet
Erityispalveluja on tällä hetkellä riittävästi	38 %	42 %
Saatavilla olevat erityispalvelut vastaavat asiakkaiden tarvetta	44 %	41 %
Erityispalvelut ovat riittävän lähellä asiakasta	25 %	35 %
Erityispalvelujen asema muuttuu tulevaisuudessa enemmän konsultatiiviseksi (neuvonta, ohjaus)	63 %	58 %
Erityispalvelujen tarve pienenee tulevaisuudessa	13 %	12 %
Asiakkaan omaan asuin- ja toimintaympäristöön tuotavien erityispalvelujen tarve kasvaa	88 %	83 %

Kysymykseen erityispalveluiden kehittämistarpeista vastasi 11 keskisuomalaisista. Niissä korostui erityispalvelujen tuominen asiakkaan toimintaympäristöön, vaikka palvelut olisikin keskitetty tiettyyn paikkaan.

Jalkautuvat erityispalvelut tukevat lähipalveluita ja asiakasta parhaiten.

Seutukunnallisesti tarvitaan erityispalvelut. Kovin kaanas asiakkaasta niitä ei tule viedä.[...]

[...]Myös työskentelyyn asiakkaan toimintaympäristössä tulisi kiinnittää huomiota myös siitä näkökulmasta, että raha ei ratkaise sitä saako asiakas palvelun toimintaympäristöönsä.[...]

[...]Juuri niin että erityispalvelut tuodaan omaan toimintaympäristöön. Nyt kun kuntaliitokset ja So-Te-liitokset tulevat, erityispalvelut keskitetään keskuksiin ja ne voivat siirtyä kauaksi asiakkaasta.[...]

Pienillä paikkakunnilla yhteistyötä yli kuntarajojen tulle kehittää, mutta peruspalvelut myös erityisryhmille tulee säilyttää kotikunnassa.

Kehittämistarpeita nähtiin myös eri asiakasryhmille suunnatuissa erityispalveluissa, joina mainittiin perhehoito ja perhetyö, adhd-, asperger- ja autismi-osaaminen ja -palvelut.

Erityispalvelujen kehittämisestä tuotiin esiin myös seuraavia asioita:

Erityispalvelujen tulee vastata tasapuolisesti kaikkien vammaisten tarpeisiin, laki ei voi suosia mitään vammaryhmää!! tai sen ei ainakaan tulisi toimia niin!

Erityispalveluissa tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota kokonais-kuntoutukseen ja asiakkaan kokonaisvaltaiseen tukemiseen. Nyt vaarana on pirstaloituminen, jolloin kenelläkään ei ole asiakkaan palvelu- ja kuntoutus kokonaisuus hallinnassa.

Erityispalveluista vähennetään väkeä, ei aikaa palveluohjaukselle tai asiakkaan tapaamiselle. Lisää henkilöstöresursseja sosiaalityöhön, että asiakkaita olisi mahdollisuus tavata! Myös asiakkaalla pitäisi olla oikeus tavata sosiaalityöntekijänsä.

Erityispalvelut tulisi keskittää.

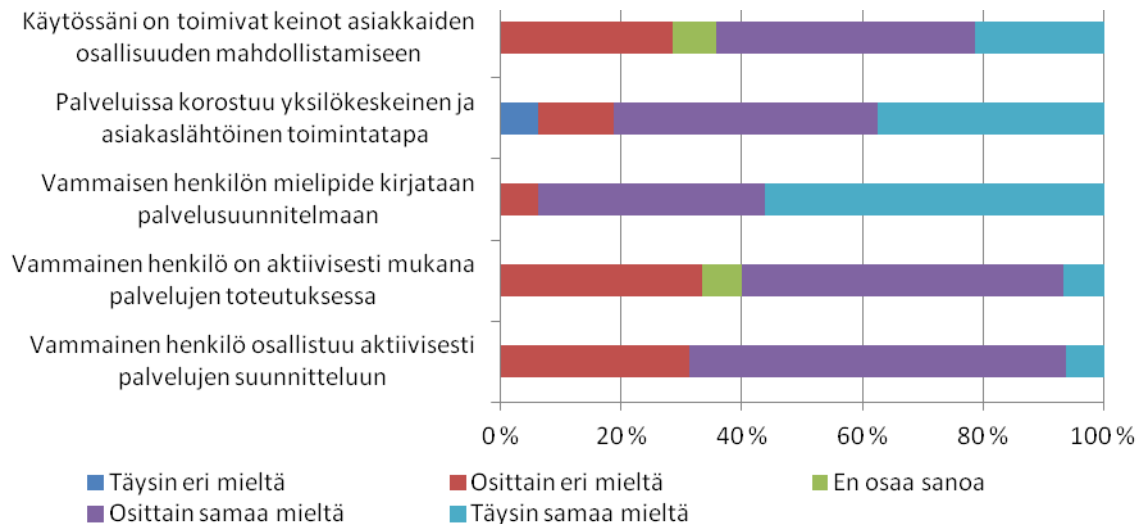
Verkostoituminen ammattilaisten kesken on tärkeää.

Tiedotuksen kokoaminen yhteen paikkaan on aivan oleellista palvelujärjestelmän monimuotoistuksessa.

2.3 Asiakkaan osallisuus nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa

Asiakastyön ammattilaisia pyydettiin arvioimaan asiakkaan osallisuutta nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa viiden väitteen avulla. Keski-suomalaisten ammattilaisten arvioimana asiakkaan osallisuus näyttäisi toteutuvan pääosin hyvin (kuva 5). Yli 90 % vastaajista oli täysin tai osittain samaa mieltä, että vammaisen henkilön mielipide kirjataan palvelusuunnitel-

maan. Yli 80 % arvioi, että palveluissa korostuu yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen toimintatapa. Lähes 70 % oli täysin tai osittain samaa mieltä, että vammainen henkilö osallistuu aktiivisesti palvelujen suunnitteluun ja noin 60 % arvioi, että vammainen henkilö on aktiivisesti mukana palvelujen toteuttamisessa. Yli 60 % vastaajista koki, että hänellä on käytössään toimivia keinoja asiakkaiden osallisuuden toteuttamiseksi.

Kuva 5. Keski-Suomen vastaukset: Miten asiakkaan osallisuus toteutuu nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa?

Keskisuomalaiset työntekijät arvioivat poikkeuksetta asiakkaan osallisuuden toteutumista nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa myönteisemmin muiden osahankkeiden vastaajiin verrattuna (taulukko 5). Suurimmat erot keskisuomalaisten ja muiden osahankealueiden vastauksissa ovat nähtävissä väitteiden ”vammainen henkilö on aktiivisesti mukana palvelujen toteutuksessa” sekä ”vammainen henkilö osallistuu aktiivisesti palvelujen suunnitteluun” kohdalla. Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että Keski-Suomessa asiakas on muuta maata useammin aktiivisena osallisena palvelujensa suunnittelussa ja toteutuksessa. Vammaisen henkilön mielipiteen kirjaaminen palvelusuunnitelmaan näyttää vastausten perusteella toteutuvan hyvin koko hankealueella. Yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen toimintatapa palveluissa on keskisuomalaisten vastaajien joukossa yleisempää muihin osahankealueisiin verrattuna. Toimivia keinoja asiakkaiden osallisuuden mahdollistamiseen on Keski-Suomessa lähes kahdella kolmesta ja muuallakin lähes 60 % vastanneista.

Taulukko 5. Miten asiakkaan osallisuus toteutuu nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa? -väitteiden kanssa osittain tai täysin samaa mieltä olevien prosenttiosuus Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)

	Keski-Suomi	Muut osahankkeet
Vammaisen henkilö osallistuu aktiivisesti palvelujen suunnitteluun	69 %	54 %
Vammaisen henkilö on aktiivisesti mukana palvelujen toteutuksessa	60 %	49 %
Vammaisen henkilön mielipide kirjataan palvelusuunnitelmaan	94 %	90 %
Palveluissa korostuu yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen toimintatapa	81 %	72 %
Käytössäni on toimivat keinot asiakkaiden osallisuuden mahdollistamiseen	64 %	59 %

Kahdeksan keskisuomalaista vastaajaa kertoi oman työnsä hyviä käytäntöjä vammaisen henkilön osallisuuden lisäämiseksi:

Tuettu päätöksenteko, avoin dialogi ja asiakkaan todellinen kohtaaminen.

Tutustun vammaisiin kuntalaisiin ja heidän läheisiin ihmisiin henkilökohtaisesti. Se mahdollistuu heidän vähäisen määrän vuoksi. Lisäksi pidämme palaverieita yhteistyökumppaneiden kanssa säännöllisesti, joissa tuodaan asioita esiin mahdollisimman asiakaslähtöisesti ja yksilöllisesti.

Lähtökohhta on se, että asiakkaalta pitäisi kysyä mitä hän tarvitsee. Eikä kertoa sitä mitä on tarjolla.

Pienellä paikkakunnalla eri toimijoiden keskinäinen yhteys on luontevaa ja erityisryhmiin kuuluvat ihmiset tunnetaan. Tämä tukee vammaisten henkilöiden toimimista, kun yhteisöllisyys on vahvaa.

Huomio on kiinnitettävä kommunikaatioon, käytetään kuvia ja muita kommunikaatiokeinoja.

Esim. kuvattu palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelman ennakkovalmistelu asiakkaan kanssa.

Tietotekniikan tuomat keinot pitää yhteyttä asiakkaan ja työntekijän välillä (sähköposti, palvelusuunnitelmien sähköinen lähettäminen ja asiakkaan arviointi). Palveluohjaajan käyttö suoraan asiakkaiden tapaamiseen kasvokkain, palvelusuunnittelutilanteissa.

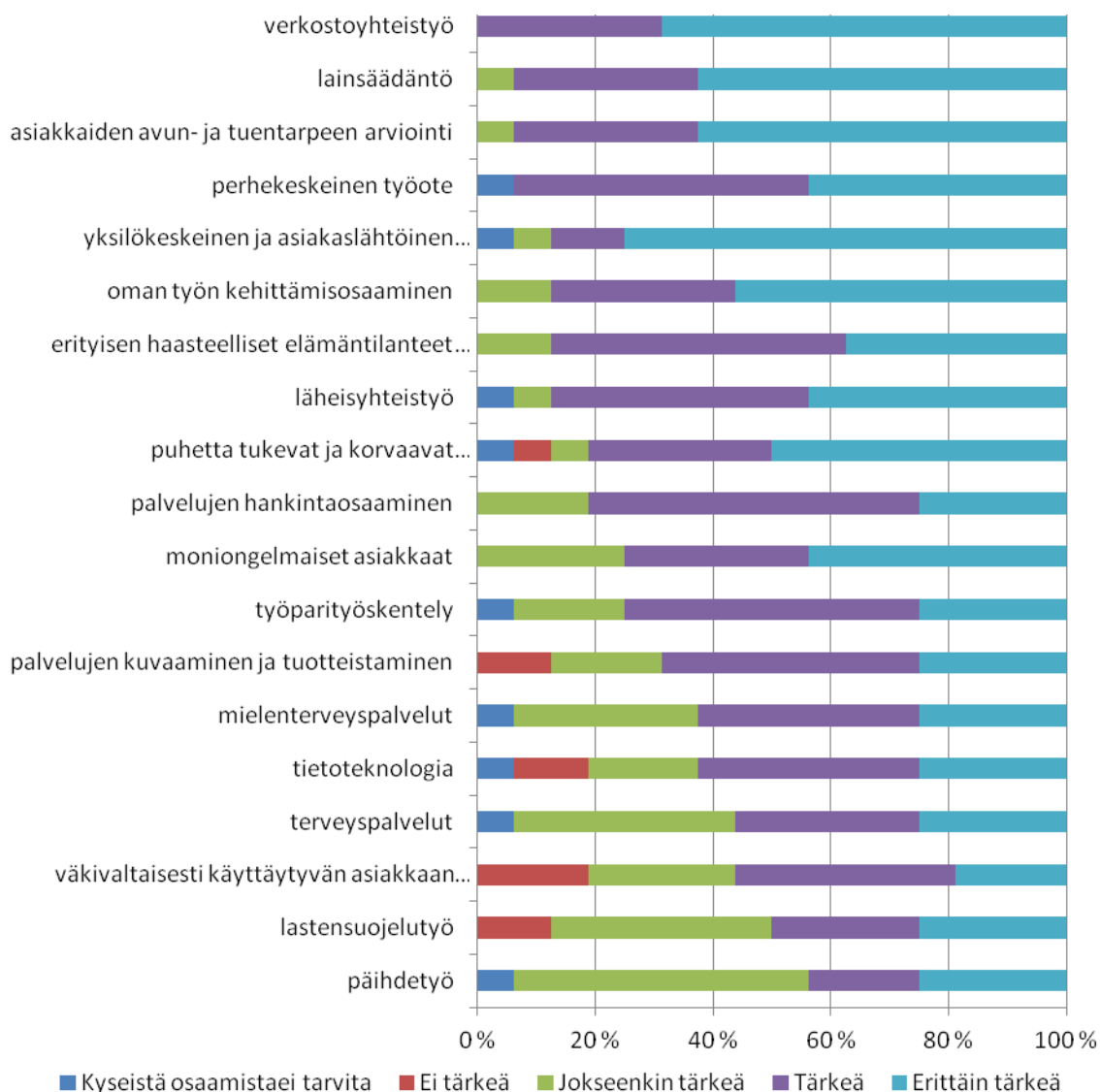
Sopivan pienet yksiköt ja tutut ihmiset auttavat kommunikaation onnis-

tumisessa ja mahdollistavat osallisuutta omalta osaltaan. Yksiköiden henkilökunnalla tulee olla käytettävissään tarvittavat palvelut kohtuullisen matkan päässä tarvittaessa normaalin arjen palvelujen lisäksi.

2.4 Vammaisalan tulevaisuuden osaamisalueet ja niiden tärkeys työssä

Asiakastyön ammattilaisia pyydettiin arviomaan, millaista osaamista vammaisalalla tulevaisuudessa tarvitaan ja miten tärkeänä he eri osaamisen aloja pitivät työssään. Kuvaan 9 on koottu keskisuomalaisten vastaukset järjestettynä siten, että kuvassa ylimpänä ovat oman työn kannalta tärkeimpinä pidetyt ja alimpana vähemmän tärkeinä pidetyt osaamisalueet. Tärkeyttä on tarkasteltu vastausten erittäin tärkeä (vaaleansininen) ja tärkeä (violetti) yhdistelmänä.

Kaikki Keski-Suomen vastaajat pitivät omassa työssään verkostotyön osaamista joko erittäin tärkeänä tai tärkeänä. Seuraavaksi tärkeimpinä (yli 90 % vastanneista) pidettiin lainsäädäntö-, asiakkaiden avun- ja tuen tarpeen arviointi- ja perhekeskeisen työotteen osaamista. Lähes yhtä moni piti tärkeinä oman työn kehittämisosaamista, yksilökeskeisen ja asiakaslähtöisen työotteen osaamista sekä osaamista toimia erityisen haasteellisissa asiakkaan elämäntilanteissa. Vähiten tärkeinä osaamisalueina pidettiin päihde- ja lastensuojelutyön osaamista, joskin noin puolet vastanneista piti myös näitä osaamisalueita tärkeinä tai erittäin tärkeinä oman osaamisensa kannalta.

Kuva 6. Keski-Suomen vastaukset: Millaista osaamista tarvitset vammaisalalla tulevaisuudessa omassa työssäsi ja miten arvioit osaamisesi tärkeyden?

Keski-Suomen ja muiden osahankealueiden vastaukset on koottu taulukoon 6. Taulukon prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osa vastaajista piti kyseistä osaamisaluetta joko erittäin tärkeänä tai tärkeänä. Koonnista nähdään, että valtakunnallisesti kolme tulevaisuuden vammaisalalla tärkeimpänä pidettyä osaamisaluetta ovat samoja. Näitä ovat: verkostoyhteistyö, lainsäädäntö ja asiakkaiden avun- ja tuentarpeen arviointi. Myös kolme vähiten tärkeänä oman työn kannalta pidettyä osaamisaluetta ovat samoja: päihdetyö, lastensuojelutyö sekä väkivaltaisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaaminen.

Taulukko 6. Vammaisalan eri osaamisalueiden arvioitu tärkeys (tärkeä tai erittäin tärkeä) tulevaisuudessa omassa työssä Keski-Suomessa ja muissa osahankkeissa (% vastanneista)

	Keski-Suomi	Muut osahankkeet
verkostoyhteistyö	100 %	96 %
lainsäädäntö	94 %	96 %
asiakkaiden avun- ja tuentarpeen arviointi	94 %	96 %
perhekeskeinen työote	94 %	83 %
yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen työote	88 %	91 %
oman työn kehittämisosaaminen	88 %	91 %
erityisen haasteelliset elämäntilanteet asiakkaan elämässä	88 %	85 %
läheisyhteistyö	88 %	85 %
puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät	81 %	68 %
palvelujen hankintaosaaminen	81 %	57 %
moniongelmaiset asiakkaat	75 %	86 %
työparityöskentely	75 %	71 %
palvelujen kuvaaminen ja tuotteistaminen	69 %	56 %
mielenterveyspalvelut	63 %	69 %
tietoteknologia	63 %	68 %
terveyspalvelut	56 %	69 %
väkivaltaisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaaminen	56 %	54 %
lastensuojelutyö	50 %	49 %
päihdetyö	44 %	44 %

Suurimmat erot keskisuomalaisten ja muiden osahankealueiden työntekijöiden arvioinneissa osaamisalueiden tärkeydestä löytyvät palvelujen hankintaosaamisessa, puhetta ja tukea korvaavissa kommunikaatiomenetelmissä, palvelujen kuvaamisessa ja tuotteistamisessa sekä terveyspalveluissa. Näistä kolme ensimmäistä määrittyivät useamman keskisuomalaisen arvioissa tärkeämmiksi kuin muiden osahankealueiden työntekijöiden vastauksissa. Muiden osahankealueiden vastaajista useampi puolestaan määritteli terveyspalvelut tärkeiksi osaamisalueiksi keskisuomalaisten vastauksiin verrattuna.

Muina, kuin edellä mainittuina tulevaisuudessa tarvittavina osaamisalueina keskisuomalaiset toivat esiin seuraavia asioita:

Tarvitsen yksinäisenä työntekijänä aktiivisuutta, jotta pysyn ajantasalla kaikenlaisten muutosten keskellä ja kehityn työntekijänä.

Inhimillisyyttä.

EU hankintadirektiivien hallintaa ja kilpailuttamisen lainsäädännön tuntemus.

palveluohjausta

Terveyspalveluiden habmottaminen ja osaaminen. Lisäksi vanhusten palveluiden osaaminen palveluohjauksen näkökulmasta, koska ikäihmiset hakevat vammaispalvelulain mukaisia etuuksia ja tukitoimia yhä enemmän. Taitoja toimia yhteistyötahojen kanssa (terveydenhoito, vanhuspalvelut).

Työssä onnistuminen vaatii jatkuvaa kehittymistä. Kaikkein oleellisinta on olla ihmisenä ihmiselle ja kuunnella aidosti toista. Kun ihminen tulee tilanteessaan autetuksi ja voi tyytyväisenä elää elämäänsä, ei palvelun nimellä tai organisaation rakenteella ole niin väliä. Organisaatioiden ja palvelujen kehittämistä tarvitaan, jotta yhteiskunta selviää velvoitteistaan kohtuudella. Usein ihmisläbeinen ja yksilöllinen palvelu on myös kustannustehokasta. Ehkä asenne- ja arvokasvatus on tieto-taidoakin tärkeämpää.

3 YHTEENVETO

Tässä raportissa on läpikäyty valtakunnallisen vammaispalveluhankkeen toteuttaman, vammaisalan asiakastyöntekijöille suunnatun kyselyn keski-suomalaisien vastauksia ja verrattu niitä muiden osahankealueiden vastauksiin. Kyselyssä selvitettiin ammattilaisten näkemyksiä nykyisistä ja tulevaisuuden vammaispalveluista. Teemoina olivat lainsäädäntö, lähi- ja erityispalvelut, asiakkaan osallisuus sekä osaaminen. Suurin osa vastanneista oli kyselyllä tavoiteltua kohderyhmää eli asiakastyötä tekeviä ammattilaisia: sosiaalityöntekijöitä, sosiaali-, palvelu- ja kuntoutusohjaajia. Vastanneilla oli tyypillisesti yli kymmenen vuoden kokemus vammaisalan työstä.

Lainsäädäntöuudistuksen odotettuihin vaikutuksiin suhtauduttiin vastausten perusteella varsin myönteisesti. *Oman työn kannalta* arvioituna sekä keski-suomalaiset että muiden osahankealueiden vastaajat arvioivat uudistuksen lisäävän tasa-arvoisuutta vammaisten henkilöiden välillä, selkeyttävän päätöksentekoa sekä yksinkertaistavan työtä. Toisaalta sen nähtiin lisäävän osaamisen tarvetta ja työn vaatimustasoa. *Asiakkaan näkökulmasta* työntekijät arvioivat lakiuudistuksen tasa-arvoistavan eri vammaisryhmiä, selkeyttävän palvelujen hakemista ja palvelukokonaisuuksia sekä lisäävän tietoa palveluista. Asiakkaan osallisuuden lisääntymistä lakiuudistuksessa oli vastausten perusteella hankalampi arvioida: moni ei ottanutkaan asiaan kantaa puolesta tai vastaan.

Lähipalvelujen nykytilaa, asemaa ja tulevaisuutta koskevissa arvioissa keski-suomalaisien ja muiden vastaajien välillä oli löydettävissä suurempia eroja

kuin muissa väittämässä. Etenkin nykyisten lähipalvelujen riittävyttä arvioitiin varsin eri tavoin Keski-Suomessa muuhun maahan verrattuna. Keski-suomalaisista kaksi kolmesta arvioi nykyiset lähipalvelut riittäviksi, kun vastaava osuus muilla oli kolmannes. Keski-Suomessa arvioitiin muuta maata suuremmassa määrin myös lähipalvelujen olevan asiakkaiden tarpeiden mukaisia ja asiakkaan saatavilla. Tästä huolimatta lähipalveluissa on kehittämistarvetta niin Keski-Suomessa kuin muuallakin maassa: suurin osa kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, ettei lähipalveluja ole kattavasti kaikille asiakasryhmille. Yhtä mieltä oltiin myös siitä, että lähipalvelujen tarve tulee kasvaan tulevaisuudessa.

Erityispalveluja koskeneissa väittämässä ei ollut löydettävissä yhtä suuria eroja keskisuomalaisten ja muiden vastaajien välillä kuin lähipalveluissa. Muilla alueilla arvioitiin erityispalvelujen sijaintia riittävän lähellä asiakasta sekä palvelujen riittävyttä Keski-Suomea myönteisemmin, joskin tilannetta hyvänä pitävien osuus jäi molemmissa ryhmissä suhteellisen pieneksi. Puolet vastanneista arvioikin, etteivät saatavilla olevat erityispalvelut vastaa täysin asiakkaiden tarpeita. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että erityispalvelujen asema muuttuu enemmän konsultatiiviseksi. Valtakunnallisesti näyttää vallitsevan yhtenäinen näky siitä, että erityispalvelujen tarve samoin kuin asiakkaan omaan asuin- ja toimintaympäristöön tuotavien erityispalvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa.

Keskisuomalaiset työntekijät arvioivat poikkeuksetta *asiakkaan osallisuuden* toteutumista nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa myönteisemmin muiden osahankkeiden vastaajiin verrattuna. Keski-Suomessa asiakas on ammattilaisten arvioimana muuta maata useammin aktiivisena osallisena palvelujensa suunnittelussa ja toteutuksessa. Myös yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen toimintatapa palveluissa on keskisuomalaisten vastaajien joukossa yleisempää muihin osahankealueisiin verrattuna. Suurimmalla osalla työntekijöistä on käytössä toimivia keinoja asiakkaiden osallisuuden mahdollistamiseksi. Vammaisen henkilön mielipiteen kirjaaminen palvelusuunnitelmaan näyttää vastausten perusteella toteutuvan hyvin koko hankealueella.

Kolme tärkeintä *vammaisalan osaamisaluetta tulevaisuudessa* niin Keski-Suomessa kuin muiden vastaajien arvioissa olivat verkostoyhteistyö, lainsäädäntö ja asiakkaiden avun- ja tuentarpeen arviointi. Keskisuomalaiset sekä muut vastaajat näkivät oman työnsä kannalta vähiten tärkeinä päihde-työn, lastensuojelutyön sekä väkivaltaisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaamisen osaaminen.

Kaiken kaikkiaan asiakastyötä tekevien vammaisalan työntekijöiden vastaukset näyttävät varsin samanlaisilta verrattaessa Keski-Suomea muihin vastauksiin. Suurimmat erot ryhmien välillä löytyvät nykyisiä lähipalveluja koskevista arvioista sekä asiakkaan osallisuuden toteutumisesta. Näissä keskisuomalaiset arvioivat nykytilanteen muuta maata myönteisemmäksi. Tätä voi selittää maakunnan nykyisten vammaispalvelujen lähipalvelupainotteisuus ja jo purettujen laitusrakenteiden puuttuminen. Lähipalveluja painottava rakenne voi mahdollisesti selittää keskisuomalaisten myönteisempiä arvioita asiakkaan osallisuuden toteutumisesta palveluissa.

Kyselyssä haluttiin selvittää asiakastyötä tekevien vammaisalan ammattilaisten kokemustietoa ja näkemyksiä vammaispalvelujen kehittämisen pohjaksi. Seuraava askel olisi selvittää samoja asioita vammaispalvelujen asiakkailta.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Vammaispalveluhankkeen kysely

Vammaispalveluhankkeessa olemme kiinnostuneita alan ammattilaisten kokemukseräisestä tiedosta ja näkemyksistä, jotta osaisimme kehittää vammaispalveluja käytännön tarpeista lähtien sekä välittää tietoa valtakunnalliseen päätöksentekoon. Tämä kysely lähetetään otoksena hankealueen kuntien, kuntayhtymien ja yhteistoiminta-alueiden vammaispalvelun sosiaalityöntekijöille ja palvelu-/sosiaali-/kuntoutusohjaajille. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja vastaajien henkilöllisyys ei tule esille missään vaiheessa. Kysely toteutetaan toukokuussa 2012 ajalla 18.5.-1.6.2012.

TAUSTA

1. Maakunta *

- Uusimaa
- Kanta-Häme
- Päijät-Häme
- Pirkanmaa
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Kainuu
- Lappi
- Svenskfinland

2. Ammatinimike *

- sosiaalityöntekijä
- sosiaalihoaja
- palveluohjaaja
- kuntoutusohjaaja
- muu, mikä?

3. Vammaisalan työkokemus *

- alle 1 vuotta
- 1-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- 11-15 vuotta
- yli 15 vuotta

LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUSTEN VAIKUTUKSET

4. Miten ajattelet lainsäädännön uudistusten (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin omasta näkökulmastasi?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	En osaa sanoa	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
yksinkertaistaa työtä	☐	☐	☐	☐	☐
selkeyttää päätöksentekoa	☐	☐	☐	☐	☐
lisää tasa-arvoisuutta vammaisten henkilöiden välillä	☐	☐	☐	☐	☐
lisää työn vaatimustasoa	☐	☐	☐	☐	☐
lisää osaamisen tarvetta	☐	☐	☐	☐	☐

5. Miten ajattelet lainsäädännön uudistuksen (vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämisen) vaikuttavan palveluihin asiakkaan näkökulmasta?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	En osaa sanoa	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
selkeyttää palvelujen hakemista	☐	☐	☐	☐	☐
selkeyttää palvelukonaisuutta	☐	☐	☐	☐	☐
lisää tietoa palveluista	☐	☐	☐	☐	☐
lisää asiakkaan osallisuutta	☐	☐	☐	☐	☐
tasa-arvoistaa eri vammaisryhmiä	☐	☐	☐	☐	☐

LÄHI- JA ERITYISPALVELUT

6. Millaisena ajattelet lähipalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	En osaa sanoa	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lähipalveluja on tällä hetkellä riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
Lähipalvelut ovat tällä hetkellä asiakkaan saatavilla	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelut ovat sellaisia, joita asiakkaat tarvitsevat	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluja on kattavasti kaikille asiakasryhmille	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa	☐	☐	☐	☐	☐

7. Miten lähipalveluja tulisi mielestäsi kehittää?

8. Millaisena ajattelet erityispalvelujen tilanteen, aseman ja tulevaisuuden?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	En osaa sanoa	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Erityispalveluja on tällä hetkellä riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
Saatavilla olevat erityispalvelut vastaavat asiakkaiden tarvetta	☐	☐	☐	☐	☐
Erityispalvelut ovat riittävän lähellä asiakasta	☐	☐	☐	☐	☐
Erityispalvelujen asema muuttuu tulevaisuudessa enemmän konsultatiiviseksi (neuvonta, ohjaus)	☐	☐	☐	☐	☐
Erityispalvelujen tarve pienenee tulevaisuudessa	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakkaan omaan asuin- ja toimintaympäristöön tuotavien erityispalvelujen tarve kasvaa tulevaisuudessa	☐	☐	☐	☐	☐

9. Miten erityispalveluja tulisi mielestäsi kehittää?

ASIAKKAAN OSALLISUUS

10. Miten asiakkaan osallisuus toteutuu nykyisissä palveluissa ja niiden suunnittelussa?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	En osaa sanoa	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Vammaisen henkilö osallistuu aktiivisesti palvelujen suunnitteluun	☐	☐	☐	☐	☐
Vammaisen henkilö on aktiivisesti mukana palvelujen toteutuksessa	☐	☐	☐	☐	☐
Vammaisen henkilön mielipide kirjataan palvelusuunnitelmaan	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluissa korostuu yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen toimintatapa	☐	☐	☐	☐	☐
Käytössäni on toimivat keinot asiakkaiden osallisuuden mahdollistamiseen	☐	☐	☐	☐	☐

11. Millaisia hyviä käytäntöjä sinulla on työssäsi vammaisen osallisuuden lisäämiseksi ja tukemiseksi?

12. Millaista osaamista tarvitset vammaisalalla tulevaisuudessa omassa työssäsi ja miten arvioit osaamisesi tärkeyden?

	Kyseistä osaamista ei tarvita	Ei tärkeä	Jokseenkin tärkeä	Tärkeä	Erittäin tärkeä
yksilökeskeinen ja asiakaslähtöinen työote	☐	☐	☐	☐	☐
perhekeskeinen työote	☐	☐	☐	☐	☐
lainsäädäntö	☐	☐	☐	☐	☐
verkostoyhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
läheisyhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
työparityöskentely	☐	☐	☐	☐	☐
oman työn kehittämisosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
asiakkaiden avun- ja tuentarpeen arviointi	☐	☐	☐	☐	☐
terveyspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
lastensuojelutyö	☐	☐	☐	☐	☐
päihdetyö	☐	☐	☐	☐	☐
mielenterveyspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät	☐	☐	☐	☐	☐
moniongelmaiset asiakkaat	☐	☐	☐	☐	☐
erityisen haasteelliset elämäntilanteet asiakkaan elämässä	☐	☐	☐	☐	☐
väkivaltaisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
palvelujen kuvaaminen ja tuotteistaminen	☐	☐	☐	☐	☐
palvelujen hankintaosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
tietoteknologia	☐	☐	☐	☐	☐

13. Millaista muuta osaamista tarvitset tulevaisuudessa?

Lähetä

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:
Matarankatu 4
40100 Jyväskylä

www.koskeverkko.fi